

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีความต้องการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การที่จะเร่งพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า จำเป็นต้องมีการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในวิชาต่าง ๆ อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาคือปัจจัยสำคัญที่จะสามารถช่วยพัฒนา กำลังคนสร้างคุณภาพคนไปพัฒนาประเทศ การให้การศึกษาคือสิ่งที่พลเมืองถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกประเทศต้องคำนึงถึง การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่รัฐให้ความสำคัญ เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าถึงประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจัดทำให้โดยไม่มีเก็บค่าเล่าเรียนเพื่อมุ่งวางรากฐานให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณภาพจริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐาน และให้สามารถคงการอ่านออกเขียนและคำนวณได้ ตามที่กล่าวไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 นโยบายการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้ระบุไว้ว่าจะเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาผู้เรียนช่วงอายุ 0-18 ปี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานตามวัยและมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ปัญญาและมีความสามารถพื้นฐานในการคิดแก้ไขปัญหา ดำรงชีวิตปรับตัวและนำการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในอนาคตได้อย่างเหมาะสม มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและทักษะวิชาชีพในการประกอบสัมมาอาชีพตาม

สภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจสังคมและตลาดแรงงาน มีความซับซ้อนและตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นของชาติ มีความเข้าใจในศิลปะและวัฒนธรรมนานาชาติ มีการพัฒนาค่านิยมที่ถูกต้องทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ เร่งกระจายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาอย่างกว้างขวาง และเป็นธรรมแก่ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจสังคมและกลุ่มชนต่างวัฒนธรรมตลอดจนจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539, 2535)

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ในความควบคุมดูแลดำเนินการโดย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติซึ่งมีฐานะ เป็นกรมในกระทรวงศึกษาธิการ มีการกิจในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 และจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาล สำหรับในปีการศึกษา 2535 มีนักเรียนในความรับผิดชอบทั้ง 3 ระดับ จำนวน 690,696 คน จำนวนโรงเรียนในสังกัดจำนวน 31,437 โรงเรียน(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา-แห่งชาติ, 2535) โดยกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ของประเทศ ซึ่งในจำนวนโรงเรียนทั้งหมดนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน จำนวน 11,696 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.20 ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่ในชุมชนอันมีลักษณะการตั้งบ้านเรือนกระจัดกระจายตามอาชีพเกษตรกรรม โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้น ดังสถิติปีการศึกษา 2530, 2531, 2532, 2533, 2534 และ 2535 มีโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน จำนวน 10,749;10,586;10,987; 11,185 11,348 และ 11,696 โรงเรียน ตามลำดับ(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536) ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการวางแผนครอบครัว เพื่อลดอัตราการเพิ่มประชากรของประเทศ จึงทำให้อัตราการเกิดลดลงและมีแนวโน้มจำนวนนักเรียนลดลง อันส่งผลให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีขนาดเล็กยิ่งขึ้น

จากสภาพที่โรงเรียนประถมศึกษาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ก่อให้เกิดปัญหาการจัดการศึกษาที่สำคัญ 3 ประการ คือ(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536)

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากความพร้อมด้านบุคลากร ครูไม่ครบชั้น ครูต้องสอนทุกวิชา ไม่สามารถจัดให้สอนวิชาที่ถนัดหรือตามวิชาเอก จำนวนนักเรียนแต่ละชั้นเรียนน้อยเกินไป ไม่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ไม่มีกำลังต่อการจัดกิจกรรมพิเศษในโรงเรียนและผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและให้ความสนใจต่อการศึกษาของบุตรหลานมักจะส่งบุตรหลานของตนไปเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่อยู่ใกล้เคียง นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กจึงเป็นนักเรียนที่มีครอบครัวยากจน ไม่สามารถที่จะให้การสนับสนุนการเรียนของบุตรหลานได้เท่าที่ควร

2. ปัญหาการลงทุนทางการศึกษา การลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กมีสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งงบดำเนินงาน เงินเดือนของครู ค่าวัสดุ ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภคและงบลงทุน ด้านอาคารเรียน อาคารประกอบและด้านครุภัณฑ์ แต่ในทางตรงข้าม ปริมาณที่ได้รับกลับมีจำนวนน้อย ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครุภัณฑ์ที่จำเป็นไม่มีใช้สอย เช่น เครื่องอัดสำเนา เครื่องพิมพ์ดีด จักรเย็บผ้า อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งถ้าจะจัดปัจจัยให้ได้มาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดจะต้องลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างสูง

3. ปัญหาด้านขวัญและกำลังใจของบุคลากร ขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กจะด้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการขอย้ายสูงในแต่ละปี ด้วยขาดพลังในการทำงานร่วมกัน ขาดผู้ร่วมคิด ร่วมทำ ขาดความก้าวหน้าในหน้าที่ เพราะปริมาณงานน้อย เป็นข้อจำกัดในการจัดแสดงผลงานทางวิชาการของครูผู้สอนและการเลื่อนตำแหน่งและระดับของผู้บริหารโรงเรียน

จากสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีนโยบายในการดำเนินการแก้ปัญหาในหลายวิธี และรูปแบบต่าง ๆ คือ

รูปแบบที่ 1 การยุบรวมหรือเลิกล้มโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเขตบริการไม่เหมาะสม โดยเข้าซ้อนทับโรงเรียนอื่นในลักษณะที่เมื่อเลิกล้มโรงเรียนแล้วนักเรียนสามารถไปเข้าเรียนที่โรงเรียนอื่นด้วยเส้นทางคมนาคมที่มีสภาพใช้การได้ตลอดปี ในระยะทางไม่เกิน 3,000 เมตร

รูปแบบที่ 2 ตามเกณฑ์นักเรียนสองกลุ่มอายุ ให้เข้าเรียนในชั้นเดียวกัน เป็นวิธีการลดจำนวนชั้นเรียนเหลือเพียง 3 ชั้น คือ ปี่หนึ่งเปิดสอนชั้น ป.1, 3 และ 5 สลับกับการปิดสอนชั้น ป.2,4 และ 6 เป็นปี ๆ ไป

รูปแบบที่ 3 การจัดสอนแบบช่วงชั้น คือให้โรงเรียนเล็ก 2 โรงแบ่งชั้นสอน เช่น โรงเรียนหนึ่งสอนชั้น ป.1,3 และ 5 อีกโรงสอนชั้น ป.2, 4 และ 6

รูปแบบที่ 4 การใช้แบบเรียนสำเร็จรูปส่งเสริมสมรรถภาพการสอน (RIT)

รูปแบบที่ 5 การจัดยานพาหนะรับ-ส่งนักเรียนไปเรียนในโรงเรียนใหญ่ที่อยู่ไกลเคียง โดยจ่ายเป็นค่ายานพาหนะเดินทางให้นักเรียนเพื่อจัดการจกรยานให้นักเรียน ยืมเป็นพาหนะเดินทางไปโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ในการเร่งรัดคุณภาพโดยรัฐได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ทั้ง บุคลากรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ เป็นจำนวนมากแต่คุณภาพของการศึกษาก็ยังไม่ดีเท่าที่ควรปัญหาการชั้นยังมีอัตราค่อนข้าง สูง นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วไม่สามารถจะคงสภาพการอ่านออก เขียนได้ และคิด คำนวณไว้ได้ จากการศึกษาวิจัยพบว่าปัญหาต่างๆ ดังกล่าวเป็นผลจากการบริหารโรงเรียน เป็นสำคัญเพราะผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญในการควบคุม กำกับ ดูแลการจัดการศึกษาใน โรงเรียน ผู้บริหารจะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนประสบความสำเร็จหรือความ สัมผลลงได้ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากผู้บริหารโรงเรียนนั้น สำนักงานคณะกรรมการ- การประถมศึกษาแห่งชาติได้ประมวลไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา- แห่งชาติ,2534)

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาอบรมก่อนเข้าสู่ ตำแหน่งทำให้ไม่ทราบบทบาท อำนาจ หน้าที่ของตนก่อให้เกิดปัญหาทางบริหาร
2. โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการบริหารงานเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะ การบริหารงานวิชาการ
3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาใช้เวลาอยู่นอกโรงเรียนเกินความจำเป็น ทำให้การนิเทศการกำกับดูแลครูในโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

4. ผู้บริหารส่วนมากปฏิบัติโดยไม่ได้วางแผนและที่ที่มีการวางแผนก็มักจะไม่ได้มีการปฏิบัติตามแผนมากนัก ทำให้การบริหารไม่มีกรอบแนวทางที่แน่นอน เป็นเพียงปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ ความสามารถ และไม่เห็นความสำคัญของการวางแผนไว้

5. การนิเทศภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติน้อยและไม่ถูกหลักวิธีทำทั้งงานวิชาการไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

6. ผู้บริหารโรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานของครู โดยยึดความเห็น ความรู้สึกส่วนตัวมากกว่าระบบคุณธรรมและใช้ผลการประเมินเฉพาะ เพื่อการพิจารณาความดีความชอบประจำปีเท่านั้น ไม่ได้นำมาใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

7. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ยังขาดสมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ การสร้างบรรยากาศในการบริหารและการจัดระบบการเรียนการสอน

8. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีความเข้าใจงานวิชาการในระดับต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารที่มีวุฒิค่า มีอายุราชการมากและเป็นผู้บริหารมานาน

9. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่เข้าใจกระบวนการบริหารงานวิชาการ ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

การบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ จะมีภารกิจหลักที่จะต้องดำเนินการตามที่สำนักงานคณะกรรมการ- การประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้มี 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องดำเนินการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ หรือที่ได้รับมาให้เกิดประโยชน์ตามเป้าหมายของโรงเรียนให้มากที่สุด(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529)ดังนั้นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลปะทางการบริหาร การศึกษา ในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลัก 6 งานคือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้งานในหน้าที่ของผู้บริหารประสบความสำเร็จตามต้องการ

จากการศึกษาและจากผลการวิจัยดังกล่าวแล้วนั้น สำนักงานคณะกรรมการ-
 การประถมศึกษาแห่งชาติ ได้พยายามศึกษาและหารูปแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียน
 ประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นโดยมีนโยบาย
 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กหลายวิธี แต่ละวิธีมีความเหมาะสม
 กับโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกัน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะต้องพิจารณา
 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กตามวิธีที่เหมาะสม
 จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดชายแดน ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่าง
 จากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทาง 457 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 8,783.92
 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ด
 ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ ทิศใต้ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตยทิศตะวันตก
 ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางตอนใต้
 ตลอดแนวชายแดนที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตยเต็มไปด้วย ป่าทึบและภูเขาสูง
 สลับซับซ้อนและพื้นที่จะค่อย ๆ ลาดต่ำลงสู่ที่ราบทางตอนเหนือทำให้สายน้ำต่าง ๆ ไหลลง
 สู่มหาน้ำมูลทั้งสิ้น พื้นที่ทางตอนเหนือจะมีป่าโปร่งและทุ่งใหญ่น้อยอยู่เป็นบางตอน พื้นที่จะต่ำมาก
 ในเขตอำเภอท่าตูม อำเภอชุมพลบุรี ทำให้มีน้ำท่วมในฤดูฝน ภูมิอากาศโดยทั่วไปคล้ายคลึง
 กับจังหวัดอื่นในภาคนี้ จังหวัดสุรินทร์แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 13 อำเภอ คือ
 อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอกาบเชิง อำเภอจอมพระ อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม
 อำเภอปราสาท อำเภอรัตนบุรี อำเภอศีขรภูมิ อำเภอสนม อำเภอสังขะ
 อำเภอสำโรงทาบ อำเภอบัวเชดและอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่เก่าแก่
 ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย ทั้งยังเคยเป็นที่อยู่ของพวกขอม ละว้า ลาว เขมรและส่วย
 ซึ่งมีภาษา วัฒนธรรมและประเพณีที่แตกต่างกัน ในปัจจุบันประชากรใช้ภาษาถิ่นมากกว่า
 ภาษาไทย แตกต่างกันตามบรรพบุรุษ และบริเวณเขตพื้นที่ที่ชุมชนตั้งอยู่ โดยส่วนใหญ่เป็น
 ภาษาเขมร และลาว ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดประกอบอาชีพเกษตรกรรม
 ตามลักษณะของแต่ละพื้นที่

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2536 มีโรงเรียนในสังกัด
 758 โรงเรียน มีนักเรียนทุกระดับทั้งสิ้นจำนวน 189,870 คน มีครูอาจารย์จำนวน 9,367 คน
 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์; 2536) ในจำนวนโรงเรียนทั้งหมดนี้ จัดอยู่ใน

ประเภทโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 147 โรงเรียน ซึ่งกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของจังหวัด สภาทั่วไปของจังหวัดสุรินทร์นั้นเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายแดนประเทศกัมพูชาซึ่งมีปัญหาทางด้านการเมืองภายในประเทศอยู่ และเป็นพื้นที่ยากจนมีภาษา ประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างไปตามลักษณะของชุมชน คือ เขมร ลาว ส่วย จากปัญหาด้านการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และปัญหาเกี่ยวกับสภาพชุมชนเขตบริการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กดังกล่าว เพื่อจะได้หาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
2. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พิจารณาตามขอบข่ายภารกิจหลักของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่กำหนดภารกิจไว้ 6 งาน คือ
 - 2.1 การบริหารงานวิชาการ
 - 2.2 การบริหารงานบุคลากร
 - 2.3 การบริหารงานกิจการนักเรียน

- 2.4 การบริการงานธุรการ การเงินและพัสดุ
- 2.5 การบริหารงานอาคารสถานที่
- 2.6 การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารงาน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูร่วมมือกันดำเนินการตามหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

สภาพการบริหารงาน หมายถึง สิ่งที่ปรากฏจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กตามภารกิจ 6 งานคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาการบริหารงาน หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคที่ต้องพิจารณาแก้ไขในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามภารกิจ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือครูผู้สอนที่รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ที่ปฏิบัติการณ์อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้ทำหน้าที่แทนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

อำเภอตอนใต้ หมายถึง อำเภอที่อยู่ติดบริเวณเขตแนวชายแดนประเทศ
กัมพูชาด้านจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ อำเภอกาบเชิง อำเภอบัวเขต อำเภอสังขะ และ
อำเภอปราสาท

อำเภอตอนกลาง หมายถึง อำเภอที่อยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัดสุรินทร์
ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความเจริญ ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ได้แก่ อำเภอเมืองสุรินทร์
อำเภอจอมพระ อำเภอลำดวน อำเภอศีขรภูมิและอำเภอสนม

อำเภอตอนเหนือ หมายถึง อำเภอที่อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำมูลและมีอาณาเขต
ติดต่อกับจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ อำเภอท่าตูม
อำเภอชุมพลบุรี อำเภอรัตนบุรีและอำเภอสำโรงทาบ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
2. ผลการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กหรือ
ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับนำไปดำเนินการจัดการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและปรับปรุงการบริหารงาน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่มคือ

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานการประ
ถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 147 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้จากการแบ่งกลุ่มอำเภอตามเขต
พื้นที่ตอนใต้เป็นอำเภอชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา 4 อำเภอ อำเภอพื้นที่ตอนกลาง 5

อำเภอ และอำเภอพื้นที่ตอนเหนือ 4 อำเภอ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละกลุ่มอำเภอ มาร้อยละ 25 จะได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารทั้งสิ้น 36 คน

1.2 กลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ในโรงเรียนที่ผู้บริหารถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 72 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสำรวจข้อมูลทั่วไป

2.2 แบบสัมภาษณ์ อย่างมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

2.3 แบบวิเคราะห์เอกสาร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

3. ระยะเวลาการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือน มีนาคม พ.ศ.2537

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสำรวจ การสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าร้อยละ และหาค่าความถี่

5. การนำเสนอข้อมูล

เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ